

ELS CENTRES D'ESPLAI, ARA I AQUÍ!

LES 10
QÜESTIONS CLAU
PER IMPULSAR
L'EDUCACIÓ EN
EL LLEURE

Setembre 2009. 1a edició
Fundació Catalana de l'Esplai

Els centres d'esplai, ara i aquí.
Les 10 qüestions clau per impulsar
l'educació en el lleure

ELABORACIÓ I COORDINACIÓ
Roser Batlle i Salvador Carrasco

PERSONES QUE HAN PARTICIPAT EN EL PROCÉS
D'ELABORACIÓ D'AQUEST DOCUMENT

Adela Hidalgo, Angel Ruiz,
Aniol Risques, Anna Cardona,
Anna Ramos, Anna Romeu,
Anna Royo, Carles Barba,
Carme Vázquez, Catalina Parpal,
Ester García, Imma Noguera,
Isabel Santero, Ismael Jiménez,
Jesús Canelo, Josep Antoni Canitrot,
Laura Díaz, Manolo Cascos,
Marc Alcaraz, Marc Guilera,
Maria Noel Bruno, Marina Cívit,
Marta Buxó, Marta Piñol,
Merche García, Meritxell Pascual,
Montse Ginés, Montse Picas,
Noemí Gálvez, Núria Pla,
Pau Aragay, Pau Vinyes,
Pepa Domingo, Pepe Gassó,
Raimon Guilera, Rosa Montserrat,
Rosa Romeu, Sergi Valentí,
Susagna Escardibul, Víctor Martínez,
Xavi Castellano.

CONCEPCIÓ GRÀFICA
Fundació Catalana de l'Esplai

DISSENY GRÀFIC
Eva Anguera

IMPRESSIÓ
Gràfiques Cornellà
D.L.: B-26215-2009
2.000 exemplars

PER A MÉS INFORMACIÓ ADRECEU-VOS A
Fundació Catalana de l'Esplai
Tel: 93 474 74 74

ELS CENTRES D'ESPLAI, ARA I AQUÍ

AVÍS LEGAL

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement - No comercial - Compartir - Igual 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor i no se'n faci un ús comercial. La creació d'obres derivades també està permesa sempre que es difonguin amb la mateixa llicència. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>

ÍNDEX

PRESENTACIÓ

LES 10 QÜESTIONS CLAU DELS CENTRES D'ESPLAI

1 QUI SOM I QUÈ VOLEM?

2 QUINS REPTES PRESENTA LA SOCIETAT CATALANA ACTUAL?

3 QUÈ APORTA EL CENTRE D'ESPLAI A LA SOCIETAT?

4 QUÈ APORTA EL CENTRE D'ESPLAI ALS NOIS I NOIES?

5 PER QUIN TIPUS D'EDUCACIÓ APOSTEM?

6 A QUI ENS ADRECEM?

7 QUINS MODELS DE CENTRE D'ESPLAI PODEM IMPULSAR?

8 QUINES ÀREES D'ACTUACIÓ TÉ EL CENTRE D'ESPLAI?

9 QUINA MENA DE TREBALL EN XARXA NECESSITEM?

10 QUIN EQUIP HO FA POSSIBLE?

ELS
CENTRES
D'ESPLAI,
ARA I AQUÍ

PRESENTACIÓ

LES 10

QÜESTIONS

CLAU SOBRE

ELS CENTRES

D'ESPLAI

“L'Esplai” és la marca d'un projecte que, sota el lideratge de la Fundació Catalana de l'Esplai, té per missió: educar els infants i els joves en el lleure i promoure el desenvolupament associatiu, amb voluntat transformadora i d'inclusió social, i agrupa les següents entitats:

- Associació Catalana Cases de Colònies
- Serveis d'Esplai
- Centre d'Estudis - Suport Associatiu
- Federació Catalana de l'Esplai
- Fundación Esplai

“L'Esplai” presta serveis i programes educatius integrals a les escoles, gestiona equipaments i programes d'educació ambiental, cursos de formació, serveis per al món associatiu i projectes per a la inclusió digital.

Integra també l'acció de la Federació Catalana de l'Esplai, amb més de 100 centres d'esplai.

La proposta global dels projectes impulsats per “L'Esplai” es caracteritza per:

Voluntat educativa

Opció per la inclusió i la transformació social

Compromís mediambiental i de sostenibilitat

Aposta per la qualitat del servei

Compromís per la coresponsabilitat
Impuls del Tercer Sector

El centre d'esplai com a entitat educativa té molts anys de trajectòria des de la seva aparició al paisatge català dels anys 70.

La nostra societat ha canviat tant i tan ràpidament, que és necessari revisar què fem i confirmar si responem als reptes actuals.

El propòsit d'aquest document, impulsat per la Comissió de Politiques de la Fundació Catalana de l'Esplai, és propiciar una reflexió sobre les necessitats educatives i socials dels nois i noies i enfocar de quina manera els centres d'esplai poden aportar respostes actualitzades. És un document viu, simple, flexible i amb data de caducitat:

*** ÉS VIU,** perquè s'ha elaborat de manera participativa, implicant diferents sectors de la Fundació Catalana de l'Esplai i de la Federació Catalana de l'Esplai, buscant visions diferents i complementàries.

*** ÉS SIMPLE,** perquè creiem que les coses més importants s'han de poder expressar amb paraules senzilles, i perquè un document breu i senzill té més possibilitats de ser accessible i de multiplicar el seu impacte.

*** ÉS FLEXIBLE,** perquè, de manera deliberada, fugim dels dogmes i les idees preconcebudes i pretén ser una mena de pasta base per a que cada centre d'esplai pugui modelar la seva trajectòria segons les necessitats locals.

*** TÉ DATA DE CADUCITAT,** perquè la societat evoluciona sempre i, per tant, les respostes educatives i socials també han d'evolucionar. És un document que caldrà actualitzar al ritme que prengui la Catalunya del segle XXI.

Imaginem-nos aquest document com a un trajecte de 10 estacions de metro. Es tracta que, al final del nostre itinerari, tinguem les idees clares i ganes de continuar la nostra aventura.

**BON
VIATGE!**

ELS
CENTRES
D'ESPLAI,
ARA I AQUÍ

1

QUI SOM I
QUÈ VOLEM?

MISSIÓ

Quina és la tasca essencial dels centres d'esplai?
La podríem formular d'aquesta manera:

Educar en valors a infants, joves i famílies en el seu temps lliure, i esdevenir un espai de formació i participació comunitària amb voluntat de transformació i inclusió social

VALORS

Quins són els valors humans que inspiren aquesta tasca educativa?:

UTOPIA

Volem avançar cap a un món més just, vers una societat inspirada en els valors de la pau, la democràcia, la fraternitat i la sostenibilitat.

Per tant, treballem perquè els infants, els joves i les famílies desitgin un món millor i trobin sentit a aportar el seu esforç per millorar les coses, les relacions entre les persones, l'harmonia entre el progrés i la natura.

SOLIDARITAT

Optem per la cultura de la solidaritat i la cooperació, basada en la dignitat de les persones i dels pobles i el respecte a la diversitat i als drets humans.

Per tant, treballem per crear llaços de comunitat entre els infants, els joves i les famílies, de manera que la diversitat no la visquin com a amenaça sinó com a riquesa, i, sense renunciar a la pròpia identitat, s'identifiquin i solidaritzin amb la gran família de la Humanitat.

INICIATIVA

Volem fomentar la participació i l'esforç individual i col·lectiu, per fer front als reptes amb creativitat i compromís i per desenvolupar una ciutadania activa i responsable.

Per tant, treballem perquè els infants, els joves i les famílies desenvolupin autonomia personal i responsabilitat cívica, assumint un compromís de ciutadania activa i participativa en el si d'una societat democràtica.

FELICITAT

Cerquem una ètica basada en la recerca de la confiança en la persona i de la felicitat individual i col·lectiva.

Per tant, treballem perquè els infants, els joves i les famílies aprenguin a estimar, a ser feliços i a gaudir de la vida, a partir de l'honestedat, la coherència, la generositat, la senzillesa, la comunicació i l'expressió dels sentiments.

ELS
CENTRES
D'ESPLAI,
ARA I AQUÍ

2

QUINS REPTES
PRESENTA
LA SOCIETAT
CATALANA
ACTUAL?

Per definir com educar en el lleure cal plantejar-nos quins són els reptes socials més importants que més directament condicionen la vida dels nostres nois i noies.

No partirem d'un inventari exhaustiu, sinó d'alguns factors socials determinants al nostre entorn social actual.

1. COHESIÓ SOCIAL

2

Durant els darrers anys, el nostre país ha fruit d'una certa bonança econòmica i social, però no s'ha traduït en una reducció de les desigualtats ni de la pobresa i, a més, ha donat peu a una eufòria consumista i malbaratadora.

Tanmateix, el creixement econòmic ha entrat en crisi i, en conseqüència, hi ha una pèrdua de poder adquisitiu, destrucció de llocs de treball i una sensació generalitzada d'inseguretat i de pèrdua de confiança. Tenim, doncs, un risc real de fractura social.

En aquest context, cal, d'una banda, evitar que el gaudi de lleure educatiu esdevingui un factor més de diferenciació i exclusió per a les famílies, infants i adolescents amb menys oportunitats i, d'altra banda, reforçar les nombroses iniciatives de treball comunitari i voluntariat que genera la nostra societat, especialment les que promouen la prevenció de les situacions de risc, d'exclusió i de fractura social.

2. IMMIGRACIÓ

La immigració és un dels fenòmens socials més significatius avui a Catalunya. En aquest àmbit, tenim com a reptes prioritaris l'acolliment i la integració dels immigrants; garantir la seva condició de ciutadans amb drets i deures i el foment de les relacions de convivència amb el veïnat, tot aprofitant l'enorme riquesa que aporta al país el mestissatge i la interculturalitat, però, al mateix temps, tenint present que es tracta del col·lectiu més fràgil de la societat catalana actual.

Afortunadament, les onades migratòries dels anys 20 i 60 al nostre país han deixat un llegat positiu d'itineraris d'integració cultural i social de les persones nouvingudes, que ara es poden revisar i adaptar, per tal que els nostres nois i noies, sigui quina sigui la seva procedència, aprenguin a viure plegats i bé.

3. IDENTITAT CATALANA I PERTINENCES MÚLTIPLES

La societat catalana ja no és la que era fa vint anys. La globalització i la recent immigració dibuixen un país on ja no és possible relacionar la identitat o pertinença a Catalunya amb el concepte d'una única nacionalitat o grup cultural.

Som una societat heterogènia, cada cop més mestissa, on els ciutadans combinen i conserven pertinences múltiples: equatoriana i catalana; catalana i xinesa; gambiana i catalana... Cada persona es pot reconèixer en molts miralls diferents: comencem a ser una societat de ciutadans globals.

Però, per ser ciutadà del món és necessari ser ciutadà d'algun lloc, identificar-se amb una cultura, una llengua, un territori... o amb més d'una d'aquestes coses. Només qui estima el que és proper és capaç d'estimar el que és universal. I el país de residència, és a dir, Catalunya, és i ha de ser un signe d'identitat referent en el conjunt de pertinences múltiples dels ciutadans que hi viuen.

Aquesta nova situació exigeix un doble esforç: el de la societat d'acollida i el de la població nouvinguda. Identificar-se amb el territori, cultura i llengua catalanes no ha de suposar esborrar les arrels del país de procedència, sinó sumar noves arrels a les que ja existeixen.

4. CIUTADANIA I DEMOCRÀCIA

Després de més de 30 anys de democràcia, la societat catalana ha consolidat l'experiència de diàleg i de pacte no solament entre els partits polítics, sinó també entre els poders públics i la societat civil.

Hi ha un ressorgiment de la mobilització social, creix el poder i la presència de l'associacionisme, les ONG i el Tercer Sector en general, de manera que es va consolidant una societat relacional, en la qual cada sector contribueix amb el seu rol a augmentar el capital social i a impulsar un projecte global de país.

Però, encara en molts aspectes, la nostra societat s'apropa més a una democràcia només representativa, on el ciutadà es limita a dipositar el seu vot i pagar els seus impostos, que a una democràcia participativa, on el ciutadà és protagonista i s'implica activament en els afers col·lectius.

Com a conseqüència, les nostres famílies i els infants tendeixen sovint a exigir serveis i atencions sense implicar-s'hi, més identificats amb el paper de clients que amb el paper de ciutadans compromesos.

5. TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ I LA COMUNICACIÓ

L'extensió i popularització d'Internet, la telefonia mòbil o el correu electrònic, entre d'altres, ha revolucionat i democratitzat l'accés a la cultura i la informació. Les distàncies s'han escurçat i la comunicació interpersonal s'ha multiplicat, sent aquest un dels avenços més positius de l'època present.

Però, al mateix temps, aquest impacte genera el repte d'orientar-se enmig de l'allau informatiu i multiplica la vulnerabilitat dels menors que, sovint, resten davant les TIC fora de la protecció de les famílies o l'escola.

Aprendre a fer un ús creatiu i responsable de les TIC és, doncs, uns dels reptes més importants que tenen els nostres nois i noies.

6. EL MEDI AMBIENT

El canvi climàtic, la sequera, la desertització i els problemes amb l'aigua, el deteriorament de l'entorn natural, entre d'altres, són temes que preocupen cada cop més la població.

Durant els darrers anys han millorat considerablement els hàbits i comportaments cívics relacionats amb el consum energètic o la recollida selectiva d'escombraries, però encara hi ha molta feina a fer. Sobretot, en l'adopció d'hàbits de vida més austers per tal de corregir significativament la nostra exagerada despesa energètica.

D'altra banda, moltes famílies, infants i joves manifesten un gran desconeixement del medi natural proper: surten poc o, quan ho fan, la natura només és un escenari o parc temàtic on consumir determinades activitats.

Aquest desconeixement provoca desafecció i, per tant, menys probabilitats de valorar i defensar l'entorn natural enfront del risc de degradació. Al mateix temps, provoca una manca d'identificació amb el paisatge, que és, també, un signe d'identitat cultural.

Tanmateix, la pedagogia ambiental contemporània ha afavorit la sensibilització de la població, l'ha conscienciat de la recuperació de l'espai natural i l'ha motivat a participar en actuacions de conservació i preservació.

7. VALORS I ESTILS DE VIDA

La nostra societat occidental té com a valors dominants l'individualisme, el consum i la recerca del benestar màxim, que han passat a ser elements fonamentals a la nostra vida, i que, paradoxalment, generen frustració, exclusió, addiccions, minva en la salut i infelicitat.

En el moment actual, i com a conseqüència de la crisi econòmica, sembla evident que el grup de joves que no han conegut una altra societat que la del consum desafortat tindran serioses dificultats per adaptar-se a la nova situació.

Els nostres nois i noies tenen el risc de créixer tancats en si mateixos, amb horitzons molt justos, procurant el seu màxim profit i confort individual, guiant-se per la llei del mínim esforç i esperant que tot els ploqui del cel.

Tenim el repte de reforçar la dimensió comunitària en els nostres barris i poblacions, de fomentar el sentit de la responsabilitat vers els altres i un mateix, i de regenerar l'esperit crític i la iniciativa emprenedora, les ganes de "complicar-se la vida" fent alguna cosa per millorar la societat, en comptes d'escarxofar-se al sofà.

En aquest context emergeixen amb força i capacitat mobilitzadora els estils de vida i els valors alternatius, que busquen transformar la societat, com ara el compromís, la solidaritat, la cooperació o la sostenibilitat, dels quals els moviments socials i amplis sectors de la població juvenil són els principals exponentes.

8. VIDA FAMILIAR

Al nostre país la família continua sent el pilar fonamental de la seguretat, el benestar i la felicitat de les persones. Avui, existeix una multiplicitat de models familiars que aporten complexitat a l'exercici de les funcions parentals.

Al costat d'això, els horaris laborals són molt extensos i encara no s'ha produït plenament un canvi de cultura respecte de les responsabilitats familiars d'homes i dones, la qual cosa multiplica els conflictes en la dedicació a la vida domèstica.

D'altra banda, el recel social cap a qualsevol forma d'autoritat desorienta els pares i les mares, que poden tendir a consentir excessivament els infants i adolescents.

Un altre factor diferencial ha estat l'augment de l'esperança de vida, que provoca una nova intensitat en la xarxa de relacions i de cura entre els seus membres, una nova solidaritat intergeneracional.

Reforçar els aspectes positius de les famílies actuals i ajudar mares i pares en la seva funció parental serà una estratègia clau per millorar l'educació dels nois i noies.

9. EDUCACIÓ DE QUALITAT PER A TOT HOM

Una novetat positiva dels darrers anys és l'augment de sensibilitat social vers els temes educatius, palesada en la premsa, els mitjans de comunicació i en la vida quotidiana dels nostres barris.

En bona part, aquesta nova sensibilitat és deguda als problemes detectats en el sistema educatiu: augment del fracàs escolar, de la desmotivació de l'alumnat, dels problemes de convivència a les aules o de la segregació escolar.

Sembla que sigui difícil combinar equitat i qualitat, i que un segment important dels nostres nois i noies no puguin aconseguir el nivell educatiu mínim necessari, no solament per incorporar-se amb èxit a la vida professional, sinó per madurar com a persones.

A més, s'ha estès la convicció que l'escola no pot ella sola resoldre tots els reptes educatius que tenen els nois i noies. Com tampoc la família, que necessita complicitats per poder pujar les criatures. Com diu la coneguda dita africana, per educar un infant fa falta tota la tribu.

Afortunadament, la comunitat educativa està disposada a explorar noves solucions: el professorat, les AMPA, les entitats d'educació en el lleure, les administracions públiques, s'estan compromentent i impulsen fórmules noves per trobar sortida als reptes educatius plantejats.

Tot plegat fa que hi hagi actualment un reconeixement renovat del valor educatiu dels esplais, una major consideració de la seva tasca per part del conjunt de la comunitat educativa.

10. TEMPS LLIURE

El temps lliure és una conquesta social i una aspiració universal: tenir temps per descansar, per divertir-se, per relacionar-se, per fer allò que realment es desitja fer. Temps per a la família, per a les amistats, per descobrir coses noves.

En definitiva, tenir temps lliure és tenir més oportunitats de desenvolupament. És, doncs, un bé preciós al qual, malauradament, no tothom hi té accés.

D'altra banda, el temps lliure fàcilment es converteix en un temps esclau del mercat: temps per consumir, temps per evadir-se i no pensar en res més que en un mateix, temps per exhibir el poder adquisitiu, temps per accentuar les diferències i accentuar les fractures socials.

Els nostres nois i noies tenen el repte de superar aquest parany i d'utilitzar el temps lliure com a espai de desenvolupament personal i comunitari.

ELS
CENTRES
D'ESPLAI,
ARA I AQUÍ

3

QUÈ
APORTA
EL CENTRE
D'ESPLAI A LA
SOCIETAT?

Els centres d'esplai han assumit històricament una sèrie de funcions socials i educatives que els han proporcionat personalitat pròpia. Per aixó a dia d'avui és impossible parlar d'educació a Catalunya sense fer-ne esment.

Hem de considerar aquestes funcions socials i educatives com una fortalesa clau de les entitats d'educació en el temps lliure i intensificar la seva eficàcia a l'hora d'enfrontar els nous reptes de la societat catalana actual:

1. PARTICIPACIÓ DEMOCRÀTICA I CIUTADANIA ACTIVA 3

Els centres d'esplai fan de la democràcia una pràctica real: corresponsabilització dels afers col·lectius, protagonisme, implicació i compromís. Actuen com a escoles de ciutadania, perquè promouen els valors humans i les actituds cívi-ques bàsiques: dialogar, responsabilitzar-se, pactar, consensuar, organitzar-se, solucionar els problemes de tots.

2. BENESTAR SOCIAL I QUALITAT DE VIDA

Els centres d'esplai aporten benestar social i factors compensatoris en els barris i poblacions. Col·laboren en la vertebració del territori en la mesura que aporten elements d'identitat local, comarcal o nacional. Actuen com a motors de dinamització comunitària, humanitzant i personalitzant la vida quotidiana en els barris, pobles i ciutats.

3. IDENTITAT CATALANA

Els centres d'esplai incideixen en l'extensió i normalització de la cultura catalana, tant en els aspectes lingüístics, com de cultura popular, divulgació del patrimoni natural i social, etc. Estimulen la descoberta del paisatge i els valors naturals del nostre país, i ho fan en un context no acadèmic ni d'obligatorietat, la qual cosa accentua els aspectes comunicatius i emocionals de la integració cultural.

4. INCLUSIÓ SOCIAL I PREVENCIÓ DE LA MARGINACIÓ

En una societat en risc de dualitzar-se, de deshumanitzar-se, d'estandarditzar-se... els centres d'esplai actuen implícitament com a motors de prevenció de la marginació i l'exclusió social, en oferir espais d'iniciatives molt diverses, d'activitats i projectes alternatius que ajuden els nois i les noies a trobar el seu lloc i respectar el dels altres.

5. SALUT I CONSCIÈNCIA AMBIENTAL

Els centres d'esplai ofereixen estils de vida saludables, perquè són un antídote contra l'egocentrisme i el tancament sobre un mateix i perquè fan de la natura un eix central de la seva activitat. Contribueixen eficaçment a potenciar la salut de les persones, estenen aquest concepte a tot el planeta i tenen un efecte de prevenció sobre les addiccions, les conductes de risc, el consum exagerat i el malbaratament de recursos.

6. INTEGRACIÓ DE LES PERSONES AMB DISCAPACITATS

Els centres d'esplai són un camí també d'integració per als nois i les noies amb discapacitats motrius, psíquiques o sensorials que, en altres espais més estructurats, com ara l'escola o la feina troben problemes estructurals més difícils de solucionar. A l'esplai, les persones amb discapacitats troben un lloc acollidor i oportunitats de relació amb altres persones.

7. LIDERATGE I EMPRENIMENT JUVENIL

Impulsen les accions emprenedores i el lideratge juvenil perquè proporcionen espais d'inserció crítica dels joves (monitors i monitores) cap a la vida adulta, és a dir, cap a la responsabilitat a tercers, la realització de projectes, les pràctiques de voluntariat i l'exercici d'habilitats socials amb una maduració progressiva. A més, creen llocs nous de treball en l'economia social.

8. CONCILIACIÓ DE LA VIDA LABORAL, ESCOLAR I FAMILIAR

En un dels països d'Europa amb més obstacles objectius de conciliació, els centres d'esplai aporten solucions concretes de valor educatiu i associatiu afegit per compartir amb la família i l'escola la corresponsabilitat de l'educació dels infants en temps no coberts per l'escola o la família, com ara les vacances de juliol, els caps de setmana o les tardes després de l'escola.

9. PREVENCIÓ DEL FRACÀS ESCOLAR

Els centres d'esplai són una eina de prevenció del fracàs escolar, i de manteniment dels nois i noies en el circuit educatiu, perquè actuen sobre la motivació, les habilitats socials i de convivència i contribueixen directament o indirecta a reforçar, fora d'un context obligatori, els coneixements instrumentals que els nois i les noies treballen a l'aula.

10. ACCÉS AL DRET AL TEMPS LLIURE EDUCATIU

Els centres d'esplai fan possible gaudir del dret a l'educació en el temps lliure. Impulsen l'educació en valors en el temps lliure, una educació transformadora perquè aporta alternatives de vida i d'oci. Enfront d'un temps lliure consumista i individualista, els esplais ofereixen, en aquest espai, el dret a una educació creativa, divertida i solidària.

ELS
CENTRES
D'ESPLAI,
ARA I AQUÍ

4

QUÈ
APORTA
EL CENTRE
D'ESPLAI ALS
NOIS I NOIES?

Sovint es diu que els nois i les noies que han passat per l'esplai, "se'ls nota". Vol dir que l'experiència els ha deixat una petjada visible i duradora en molts àmbits de la seva vida:

quan són a l'escola o a l'institut, quan busquen feina o, fins i tot, quan formen una família i eduquen els seus fills i filles.

L'esplai aporta, doncs, moltes coses valuoses als nois i noies. Prenent com a referent conegut i flexible els *4 pilars de l'educació del segle XXI*, podríem concretar aquesta contribució educativa en oportunitats de:

APRENDRE A SER:

L'esplai educa l'afectivitat, l'autonomia, el protagonisme, els valors i les actituds com la responsabilitat, l'esforç, el respecte. Incideix també en la vivència diversa de l'espiritualitat i la vida interior. Fa feliços els nois i les noies d'una manera senzilla i alternativa.

APRENDRE A FER:

L'esplai genera i desenvolupa les aficions i habilitats personals, contribuint a la consolidació dels interessos individuals; fomenta la capacitat organitzativa dels nois i noies per impulsar petits i grans projectes, per enfrontar-se i solucionar reptes i problemes amb imaginació.

APRENDRE A CONÈIXER:

L'esplai dóna amplitud de mires, ajuda nois i noies a descobrir el món, obrir-se a altres cultures i aprofundir la pròpia, a conèixer coses noves i reforçar les que ja saben, a conèixer models de vida i d'adults alternatius.

APRENDRE A CONVIURE:

L'esplai és un espai de socialització, en el qual els nois i noies exerciten hàbits, actituds i habilitats socials, aprenen a treballar i divertir-se plegats, a dialogar i comunicar-se amb afecte i respecte, comproment-se en buscar un món millor per a tothom.

En definitiva, l'esplai aporta als nois i noies viure una fórmula màgica:

i + f = c²
Infants feliços
Ciutadans compromesos

ELS
CENTRES
D'ESPLAI,
ARA I AQUÍ

S

PER
QUINTIPUS
D'EDUCACIÓ
APOSTEM?

10 PRINCIPIS EDUCATIUS

Hi ha 10 principis irrenunciables, trets definitoris del tipus d'educació en el lleure promoguda pels centres d'esplai, que actuen com a eixos transversals, impregnant de sentit les activitats i projectes que es desenvolupen:

- 1 EDUCACIÓ INTEGRAL
- 2 EDUCACIÓ PER A LA PAU
- 3 EDUCACIÓ PER A LA IDENTITAT CULTURAL I LA INTERCULTURALITAT
- 4 EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT I LA CIUTADANIA GLOBAL
- 5 EDUCACIÓ PER A LA PARTICIPACIÓ I LA DEMOCRÀCIA
- 6 EDUCACIÓ AMBIENTAL
- 7 COEDUCACIÓ
- 8 EDUCACIÓ PER A LA SALUT
- 9 EDUCACIÓ PER A LA INCLUSIÓ I LA IGUALTAT D'OPORTUNITATS
- 10 EDUCACIÓ INTERGENERACIONAL

5

1 EDUCACIÓ INTEGRAL

L'educació ha de tenir en compte tots els aspectes de la personalitat i no deixar-ne cap de banda. La persona és un tot global, en què els aspectes físics i psicomotrius, mentals i afectius s'interrelacionen. Sempre que s'actua educativament, s'actua globalment, se'n tingui o no consciència.

2 EDUCACIÓ PER A LA PAU

L'educació per a la pau forma part de l'educació dels valors humans, però posseeix la força globalitzadora d'integrar-los sota una proposta de transformació social. L'educació per a la pau treballa els valors més individuals de les persones i alhora els transcendeix perquè qüestiona també el model de societat.

3 EDUCACIÓ PER A LA IDENTITAT CULTURAL I LA INTERCULTURALITAT

L'educació ha de fomentar la identitat cultural de les persones i dels pobles. Els nois i noies han de poder reforçar les seves arrels, la seva història i la seva autoestima en relació al seu país, Catalunya i, al mateix temps, acceptar i valorar les pertinences múltiples i el mestissatge, establint relacions interculturals en una societat cada cop més multicultural.

4 EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT I LA CIUTADANIA GLOBAL

L'educació ha d'ajudar a interpretar el món com a l'aldea global a la qual tots pertanyem, on els problemes i els conflictes cada cop són menys locals, i tots estem implicats. L'educació ha d'afavorir que els nois i noies siguin sensibles al que passa fora del nostre país i se sentin motivats a treballar per un món més just i unes condicions de vida millors per a tothom.

5 EDUCACIÓ PER A LA PARTICIPACIÓ I LA DEMOCRÀCIA

L'educació ha de fomentar un concepte de democràcia participativa, fent que els nois i les noies siguin conscients dels seus drets i els defensin; assumeixin responsablement els seus deures; respectin les regles del joc democràtic i vulguin ser protagonistes en tant que ciutadans i ciutadanes compromesos amb el seu entorn.

conecta joven
www.conecta.joven.net

Fundación
Esplai

6 EDUCACIÓ AMBIENTAL

Els infants i els joves tenen dret a heretar una Terra sense contaminació ni destrucció, una Terra per gaudir, una Terra que fa de cada generació i de cada individu, un membre de la família humana. Per això, cal que l'educació promogui el descobriment de la natura com a tresor i el canvi d'hàbits de comportament com a estratègia imprescindible per conservar-lo.

7 COEDUCACIÓ

L'educació ha de ser una autèntica coeducació, ha d'educar conjuntament nois i noies per a la igualtat i la diferència, és a dir, vers la superació dels estereotips masculí i femení. Els infants i els joves han de poder establir relacions interpersonals amb independència del gènere; rebutjant les relacions de submissió o de poder.

8 EDUCACIÓ PER A LA SALUT

L'educació per a la salut en el marc del lleure ha d'afavorir entre els infants i els joves la reconciliació amb les necessitats i possibilitats del cos i la ment; l'autoconeixement; la capacitat per prevenir els riscos i les malalties; i per gaudir al màxim de la plenitud física i mental defugint el sedentarisme i els estils de vida que multipliquen les dependències.

9 EDUCACIÓ PER A LA INCLUSIÓ I LA IGUALTAT D'OPORTUNITATS

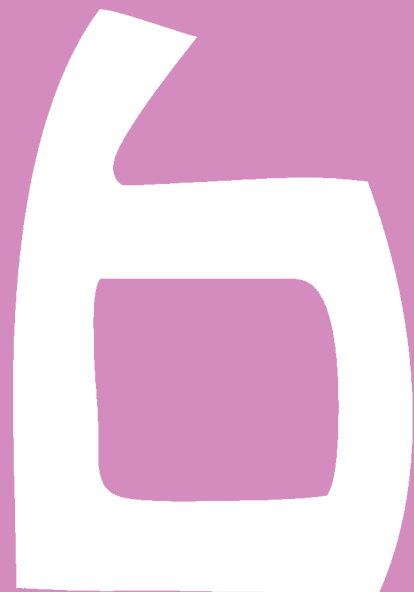
L'educació ha de fomentar la superació de les marginacions i discriminacions per raons de discapacitat física, disminució mental o exclusió social. Els infants i els joves han de desplegar la seva capacitat afectiva vers les persones que porten una vida diferent, parlen una altra llengua, tenen altres problemes o no arriben a assolir els mateixos objectius.

10 EDUCACIÓ INTERGENERACIONAL

L'educació dels infants i joves no els ha de tancar en un hivernacle confortable, sinó que els ha d'ajudar a conèixer amb persones d'altres generacions, que parlen diferent, que tenen una mobilitat, unes afeccions i unes prioritats diferents. Hem d'afavorir l'establiment de lligams d'afectivitat que enriqueiran els uns i els altres i evitaran l'aïllament, la solitud i la segregació.

ELS
CENTRES
D'ESPLAI,
ARA I AQUÍ

A QUI ENS
ADRECEM?

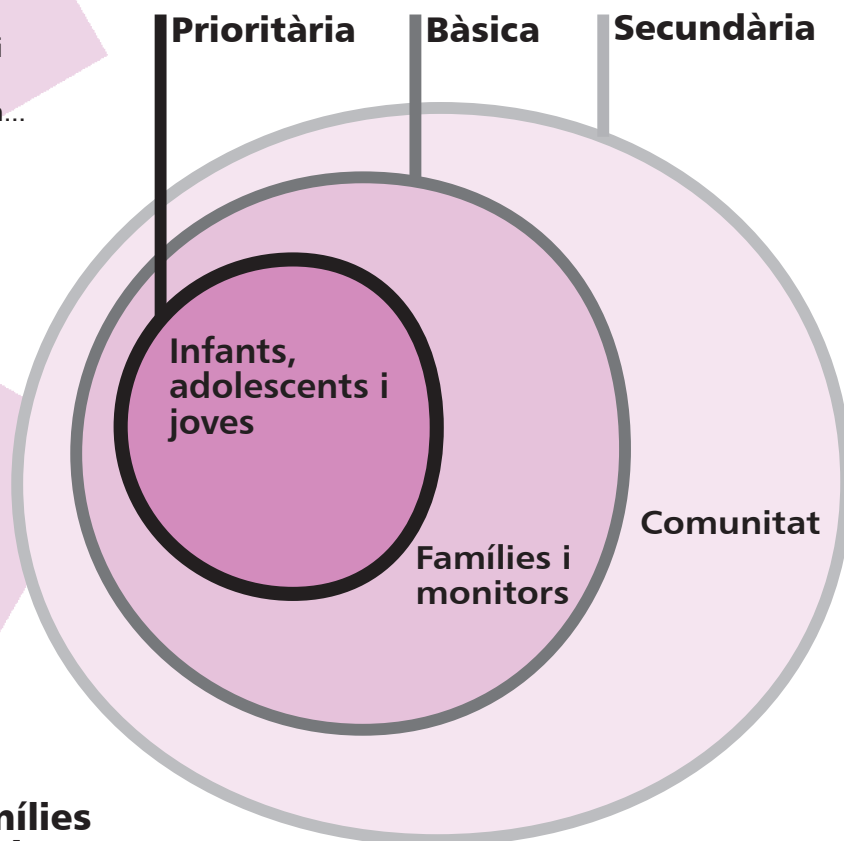
Fins ara, la població destinatària nuclear dels centres d'esplai han estat **els infants i els adolescents**. Els plantejaments educatius en general i les activitats en particular han estat orientades principalment vers els nois i les noies: analitzar les seves necessitats i mancances, fer propostes que els motivessin... De manera secundària, els centres d'esplai han atès també **famílies**, persones adultes, i persones discapacitades. D'altra banda, els **monitors** també han estat i són destinataris perquè l'esplai els ofereix formació, itineraris d'inserció o, fins i tot, un espai de pràctiques. Però l'eix prioritari, ha girat entorn de la població infantil i juvenil.

Avui necessitem redefinir la població destinatària dels espais no solament per donar una resposta educativa actualitzada, sinó també per conservar i millorar la incidència educativa en el sector infantil i juvenil.

Per tant, si bé la població prioritària són els infants i els joves, cal considerar també els monitors i les famílies com a sector destinatari bàsic d'atenció per part del centre d'esplai.

POBLACIÓ DESTINATÀRIA

6

Considerar les famílies com a població destinatària bàsica no vol dir que l'esplai les atengui amb la mateixa intensitat, recursos i dedicació que ho fa amb els infants i joves.

Aquesta intensitat de treball amb les famílies s'ha d'adaptar a la realitat de cada esplai i territori, els models familiars de l'entorn i les xarxes socials i familiars existents.

D'altra banda, no s'ha de confondre dimensió comunitària i dimensió assistencial. Atendre les famílies i la comunitat amb una perspectiva de serveis socials pertoca a altres agents i institucions.

ELS
CENTRES
D'ESPLAI,
ARA I AQUÍ

7

QUINS MODELS
DE CENTRE
D'ESPLAI
PODEM
IMPULSAR?

UNA ENTITAT EDUCATIVA I SOCIAL ALHORA

El centre d'esplai no pot respondre només a necessitats educatives, ni pot respondre només a necessitats socials. És una entitat educativa i social alhora.

Però... hi ha només un model d'esplai capaç de donar resposta a aquestes necessitats, valors i funcions que hem descrit? En absolut!

N'hi ha molts models...

No pot haver-hi un únic model perquè la realitat és plural (cada territori té la seva història, necessitats i idiosincràsia) i canviant (les necessitats de la població infantil i les seves famílies varien amb el temps i les tendències culturals i socials). Per aquestes raons, a més, els models d'esplai solen ser híbrids i transiten sovint d'una modalitat a una altra, segons les circumstàncies.

El centre d'esplai és una entitat educativa i social alhora, que pren molts models de funcionament diferents.

PRINCIPIS IRRENUNCIABLES EN ELS MODELS DE GESTIÓ:

7

Malgrat aquesta flexibilitat, hi ha alguns principis irrenunciables, elements que caracteritzen el model de l'esplai independentment de la seva concreció i model de gestió:

*** DOBLE ENFOCAMENT EDUCATIU I SOCIAL:** Han de tenir alhora un enfocament d'educació integral i un enfocament social perquè en el lleure es barregen ambdues necessitats: l'atenció educativa pot ser un criteri que sumi ambdós vessants.

*** COMUNITAT:** Han de tenir una forta dimensió comunitària, procurant, sempre que sigui possible, la barreja de nois i noies de diferents escoles, procedències socials, culturals, econòmiques, etc., de les famílies.

*** TERRITORI:** Han de promoure l'arrelament al territori, afavorint el coneixement i l'estimació de l'entorn social, cultural i natural.

*** SENSE AFANY DE LUCRE:** Han de ser entitats sense finalitat de lucre. L'opció de negoci, tot i ser legítima, no és la nostra per als centres d'esplai.

*** VOLUNTARIAT:** Han d'implicar persones i col·lectius en la causa educativa i social de l'entitat, generant voluntariat disposat a comprometre's.

TIPOLOGIA BÀSICA:

Amb els principis enunciats, i la flexibilitat com a criteri bàsic, és possible identificar **molts models de centres d'esplai**, en funció de diverses variables, que sens dubte defineixen la gestió de l'entitat, però no qüestionen la seva identificació com a centres d'esplai genuïns.

- * SEGONS EL TIPUS D'ENTITAT QUE CREA L'ESPLAI
- * SEGONS LA INTENSITAT DE FUNCIONAMENT
- * SEGONS LA TITULARITAT PÚBLICA O PRIVADA
- * SEGONS LA IDENTIFICACIÓ O NO AMB UNA ESPECIALITAT

SEGONS EL TIPUS D'ENTITAT QUE EL CREA

El centre d'esplai es pot crear a partir d'una associació del barri, bé específica (per fer esplai); bé de caire cívic cultural (centre cívic, ateneu) dins de la qual hi ha l'esplai. En aquest cas, té una identitat territorial de barri forta i barreja els infants de diferents escoles.

Però també es pot crear a partir de l'AMPA o del claustre d'una escola o institut, per donar atenció educativa en el lleure als infants i adolescents d'aquest centre educatiu. Llavors seria necessari plantejar l'obertura a infants d'altres centres educatius per garantir la dimensió comunitària i de vinculació al territori per part de l'esplai.

Finalment, el centre d'esplai pot ser creat per una xarxa d'associacions, AMPA, ajuntaments, o tots alhora; amb la idea de donar atenció educativa al conjunt d'infants i joves dels centres educatius (escoles, instituts) d'un barri, zona o població.

SEGONS LA INTENSITAT DE FUNCIONAMENT

Els centres d'esplai poden tenir una intensitat de funcionament setmanal o diària, però això no afecta la seva identitat ni tampoc la seva funció social. Lògicament, un centre d'esplai diari generarà una estructura més complexa, necessitarà el treball de professionals i despertarà una expectativa probablement més elevada per part de l'entorn.

Un centre d'esplai setmanal tindrà una estructura més lleugera i senzilla de portar; es nodrirà bàsicament de voluntaris i podrà atendre probablement menys necessitats socials.

Ambdues realitats són centres d'esplai de cap a peus. A més, la majoria dels centres d'esplai diaris han nascut de centres d'esplai setmanals.

SEGONS LA TITULARITAT PÚBLICA O PRIVADA

Els centres d'esplai poden ser propietat d'una associació, fundació, cooperativa o administració pública, encara que aquest darrer cas és menys comú. Totes aquestes situacions són acceptables, en tant que respecten la identitat sense afany de lucre i solen respondre a raons històriques, estratègiques o d'evolució d'unes fórmules a unes altres.

Tanmateix, la solució òptima al nostre entendre és que el centre d'esplai pugui establir-se com a iniciativa social, de manera que, al valor de ser una resposta educativa, s'afegeixi el valor d'enfortir el teixit social del territori.

L'ESPECIALITZACIÓ O NO EN UNA ACTIVITAT CENTRAL

Hi ha centres d'esplai que poden estructurar-se a partir d'una activitat prioritària, com ara l'excursionisme, l'esport, la lectura o el joc. En aquestes entitats, el pes de l'especialitat és molt fort, però si mantenen en la seva missió la intencionalitat educativa integral, cal considerar-los centres d'esplai "especialitzats".

ELS
CENTRES
D'ESPLAI,
ARA I AQUÍ

QUINES
ÀREES
D'ACTUACIÓ
TÉ EL CENTRE
D'ESPLAI?

Si som flexibles quant als models d'entitat, també ho hem de ser pel que fa a les activitats que poden desenvolupar.

Hi ha una infinita diversitat d'activitats que poden tenir sentit en el marc d'un centre d'esplai, perquè el que caracteritza l'esplai no és l'activitat sinó l'enfocament i la metodologia de treball.

Tanmateix, podríem citar un conjunt de principis metodològics que garantirien la coherència educativa en aquest ventall tan ample d'activitats educatives.

PRINCIPIS METODOLÒGICS EN LES ACTIVITATS EDUCATIVES

8

*** EDUCACIÓ INTEGRAL AMB ÈMFASI EN L'EDUCACIÓ EN VALORS:** Per molt especialitzada o monogràfica que sigui una activitat no ha de perdre de vista la seva funció educativa integral (coneixements, habilitats, actituds) i, sobretot, l'educació en valors que comporta.

*** PROJECTE DE GRUP:** La majoria de les activitats han d'estar enfocades més com a projectes grupals amb una finalitat concreta i tangible que com a activitats puntuals per ocupar un espai de temps buit. Han de tendir a l'estabilitat i la consolidació, i no caure en reproduir modes efímeres.

*** EQUILIBRI INDIVIDU-GRUP:** L'activitat grupal ha de potenciar també cada persona individualment, la seva maduració i el seu progrés, de manera que l'infant i el jove trobin un espai d'atenció personalitzada.

*** PARTICIPACIÓ I PROTAGONISME DELS INFANTS I JOVES:** Les activitats han de buscar el compromís actiu dels infants, joves i famílies, evitant tant com sigui possible confondre's amb activitats de consum passiu.

*** OBERTURA A L'ENTORN:** Les activitats han d'estar obertes a l'entorn, aprofitar els recursos (jardins, parcs, camps d'esports, biblioteques, teatres, centres culturals...) que proporciona el territori i ser clarament percebudes per aquest.

* DIMENSIÓ DE SERVEI A LA COMUNITAT:

En la mida possible, les activitats han de contenir, en algun moment, una dimensió de relació amb l'entorn i de servei a la comunitat, constituint petits projectes d'aprenentatge servei.

* RELACIÓ I COMUNICACIÓ:

Les activitats han de donar màxima importància als elements de relació i comunicació interpersonal: entre els mateixos protagonistes, entre aquests i els monitors i monitores, entre l'esplai i l'entorn.

* BARREJA GENERACIONAL:

Les activitats han d'evitar una segmentació excessiva entre infants i joves de diferents edats, han de potenciar en dosi raonable la barreja de diferents generacions.

* ESTÍMUL CULTURAL:

Les activitats han de suposar un estímul cultural per als infants, els adolescents i les famílies, cara a superar una cultura dominant massa influenciada pels mitjans de comunicació, i també, si fos el cas, a compensar dèficits socials i culturals.

* QUALITAT:

Les activitats han de ser de qualitat, han de buscar resultats estètics i plaents, de manera que els nois i les noies i les seves famílies se sentin satisfets de l'esforç realitzat i motivats a continuar-hi.

QUÈ HAN DE FER I QUÈ NO HAN DE FER ELS CENTRES D'ESPLAI?

Partint dels principis metodològics citats, és evident que les possibilitats d'activitats són infinites. Però potser seria útil destacar dues categories:

ACTIVITATS BÀSIQUES: Aquelles més nuclears, més absolutament vinculades a la identitat del centre d'esplai i els seus reptes actuals. Podria ser una pèrdua pedagògica abandonar-les o no plantejar-se-les. Tanmateix, que siguin bàsiques no vol dir que sempre siguin necessàries, ni que calgui fer-les totes.

Les activitats bàsiques serien les que es fan amb la població destinatària prioritària i bàsica, és a dir: infants, adolescents, joves, monitors i famílies.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES: Aquelles que el centre d'esplai pot fer o no en funció de les circumstàncies i la demanda social. Però, quan les fa, s'implica intensament, i no les considera de segona categoria, en tant que responen a una demanda social i s'inspiren en els mateixos principis educatius que les activitats bàsiques. Altrament, hi ha activitats complementàries que poden arribar a ser bàsiques.

Les activitats complementàries serien les que es fan per a la població del barri en general, o bé les que es fan amb i per a l'escola.

Camí de la Font Negra

8

4 ÀREES D'ACTIVITATS EDUCATIVES

Cal ser molt oberts en aquesta classificació del que és bàsic i complementari, ja que la personalitat i trajectòria de cada centre d'esplai porta a que una activitat que per a unes entitats és bàsica, per a unes altres pot ser solament complementària.

1 ACTIVITATS BÀSIQUES AMB ELS INFANTS I JOVES

- * Activitats globalitzades i centres d'interès
- * Projectes de grup
- * Projectes d'aprenentatge servei
- * Grups i tallers creatius.
- * Activitats TIC
- * Espai de joc o ludoteca
- * Jocs al carrer, a la plaça o al parc
- * Esport
- * Espai de lectura
- * Reforç escolar
- * Espai d'acollida i trobada informal
- * Tradicions, festes populars i de barri
- * Excursions
- * Colònies
- * Campaments, rutes i camps de treball.
- * Casals d'estiu
- * Intercanvis internacionals
- * Activitats de voluntariat

2 ACTIVITATS BÀSIQUES AMB LES FAMÍLIES

- * Excursions i activitats de lleure familiar
- * Formació de mares i pares
- * Espais de participació de les famílies

3 ACTIVITATS BÀSIQUES AMB ELS MONITORS

- * Formació i dinamització de monitors
- * Seguiment i orientació personalitzada
- * Espais de participació dels monitors

4 ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

- * Activitats adreçades a població adulta
- * Activitats de suport al mestre i al grup classe
- * Activitats del temps de migdia a l'escola
- * Activitats de suport a la conciliació (acollida matinal, acompanyaments...)

ELS
CENTRES
D'ESPLAI,
ARA I AQUÍ

QUINA
MENA DE
TREBALL EN
XARXA
NECESSITEM?

RAONS PER TREBALLAR EN XARXA

El treball en xarxa entre tots els agents educatius d'un territori és absolutament necessari per diverses raons:

* PERQUÈ NO HI HA EXCLUSIVES

La primera raó i més evident és que actualment cap institució pot adjudicar-se l'exclusiva de l'educació, perquè avui els reptes educatius demanen la suma d'esforços coordinats. El centre d'esplai no pot emprendre en solitari l'educació en el lleure dels infants, joves i famílies del segle XXI.

* PERQUÈ REFORCEM EL TERRITORI

La segona raó és que la cooperació educativa en el territori reforça la seva identitat, l'autoestima col·lectiva i la qualitat de vida dels barris i poblacions. L'aposta del centre d'esplai per la cohesió social del barri o població és un argument més per al treball en xarxa.

* PERQUÈ TOTS SORTIM GUANYANT

La tercera raó és que la cooperació educativa potencia el progrés particular de cadascun dels agents educadors, multiplicant l'eficàcia. Comptar amb interlocutors, crear xarxa, relacionar-se i treballar en equip és un valor afegit a la personalitat del centre d'esplai.

INTERLOCUTORS SOCIALS PER FER XARXA

Els agents educatius del territori són els interlocutors socials amb qui hem d'aprendre a treballar plegats, i amb els que compartim un mateix interès per l'educació dels infants, els joves i les famílies:

- * L'ESCOLA
- * LES ENTITATS DEL BARRI
- * L'AJUNTAMENT
- * LES ALTRES ENTITATS DE LLEURE

QUÈ VOL DIR TREBALLAR EN XARXA ?

AMB L'ESCOLA:

Amb les escoles i instituts compartim, sobretot, la mateixa població destinatària. Per tant:

El primer pas és conèixer-nos millor, identificar els nostres projectes educatius, les nostres preocupacions i prioritats.

Un segon pas és coordinar calendaris, contrastar opinions, difondre les nostres activitats i compartir estratègies en el seguiment educatiu dels infants i les famílies.

Finalment, un tercer pas és arribar a desenvolupar projectes comuns que millorin la qualitat educativa dels infants, els adolescents i les seves famílies.

Cal evitar que la relació entre l'escola i el centre d'esplai caigui en paràmetres comercials de compra de serveis a baix preu. Ben al contrari, hem de posar l'accent en el fet de compartir un projecte educatiu, en el qual cadascú juga el paper que li toca

AMB LES ENTITATS DEL BARRI

Amb les entitats del barri compartim, sobretot, el territori en el qual totes hi treballem. També en aquest cas el primer pas és conèixer-nos millor, identificar els nostres projectes, les nostres preocupacions i prioritats; i un segon pas és coordinar calendaris, contrastar opinions i difondre les nostres activitats.

Compartir projectes culturals, socials, urbanístics, és certament el pas més complex, però alhora és una condició indispensable si volem millorar la cohesió social del barri.

AMB L'AJUNTAMENT

L'Ajuntament és l'administració pública més propera, amb la qual també hem d'establir relacions de cooperació. Hem de buscar el suport a la nostra tasca per part de les àrees d'educació, joventut, serveis socials i altres; però, alhora, hem de comprendre quines són les prioritats i els plans municipals per aportar el que ens toca.

Si bé la lògica de l'administració pública és diferent de la lògica de les entitats de lleure, això no ha d'impedir arribar a acords sòlids que proporcionaran estabilitat i legitimitat a l'actuació del centre d'esplai.

AMB LES ALTRES ENTITATS DE LLEURE

Amb els centres d'esplai de la Federació que pertanyen a altres municipis i els centres d'esplai del nostre municipi que pertanyen a altres federacions compartim identitat pedagògica i també reptes importants.

Per tant, serà cabdal establir un bon intercanvi per traçar estratègies comunes i per endegar projectes comuns tant de tipus educatiu, com social o d'interlocució política davant de les administracions.

ELS
CENTRES
D'ESPLAI,
ARA I AQUÍ

10

QUIN
EQUIP HO FA
POSSIBLE?

LA DOBLE PERSPECTIVA DELS MONITORS A L'ESPLAI

En un centre d'esplai, els monitors són, a la vegada, educadors dels infants i adolescents i destinataris de l'acció formativa de l'entitat. No són únicament una cosa o una altra:

* **ACTORS:** Com a educadors, tant si es dediquen de manera voluntària com si tenen alguna remuneració, els monitors necessiten partir d'un perfil personal mínim -no tothom serveix per a aquesta tasca- i una formació que els capaciti per educar infants i adolescents en el seu temps lliure.

* **DESTINATARIS:** Però, alhora, els monitors són destinataris de l'acció formativa de l'entitat, en tant que persones joves que entren en un procés d'aprenentatge personal pel fet de comprometre's amb l'esplai i haver de fer una feina d'utilitat social al barri o població.

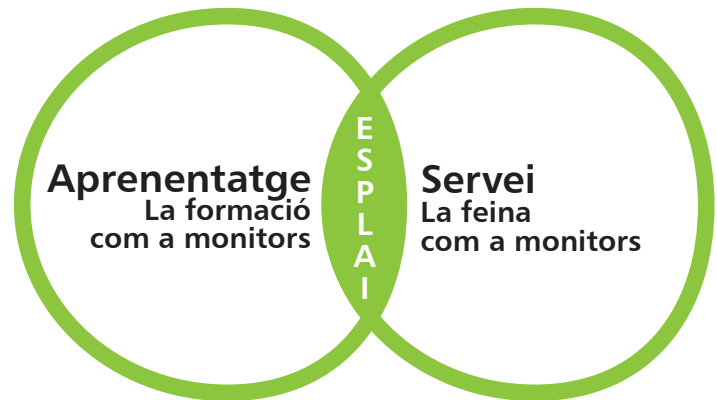
Per tant, és necessari que les persones responsables de l'esplai enfoquin la direcció dels equips de monitors des d'aquesta doble perspectiva, la qual cosa voldrà dir tenir cura tant de la feina educativa i social que fan, com de la seva formació i trajectòria personal a l'entitat.

En el mateix nucli de la identitat de l'esplai, en la seva mateixa raó de ser, hi és present la llavor de l'aprenentatge servei: els monitors fan un servei a la comunitat i, a partir d'aquesta acció, aprenen un munt de coses difícils de ser adquirides en l'educació formal.

L'ESPLAI ÉS UNA PRÀCTICA D'APRENTATGE SERVEI PER ALS MONITORS

Per aquest motiu, l'esplai representa una excel·lent experiència d'aprenentatge servei en si mateixa per als monitors que s'incorporen.

Els esplais són, entre d'altres moltes coses, un dels projectes d'aprenentatge servei més arrelats en el paisatge pedagògic del nostre país.

REQUISITS PERSONALS PER EDUCAR EN EL LLEURE

Com en qualsevol altra tasca educativa, és raonable vetllar perquè les persones que desenvolupen les funcions citades reuneixin, d'entrada, un mínim de capacitats i actituds, una mena de requisits bàsics exigibles tant si la feina es fa de manera voluntària com remunerada:

- 1 EQUILIBRI I MADURESA PERSONAL
- 2 BONES MANERES I BONA CONVIVÈNCIA
- 3 CARÀCTER AMABLE, OBERT, COMUNICATIU, D'ESCOLTA, DE GAUDIR EN EL TRACTE AMB ELS INFANTS
- 4 INICIATIVA, CURIOSITAT PER L'ENTORN, DISPOSICIÓ A L'ACCIÓ
- 5 ESPERIT DE COOPERACIÓ AMB L'EQUIP DE MONITORS
- 6 ACTITUD D'APRENDRE I AUTOEXIGÈNCIA
- 7 SINTONIA BÀSICA AMB ELS VALORS DE L'ENTITAT

FUNCIONS DELS MONITORS COM A EDUCADORS EN EL LLEURE

Un element clau en l'educació en el lleure és el paper que assumeix l'educador al llarg del procés educatiu. Si educar es intervenir de forma global en el procés de formació integral de les persones, el paper de l'educador consistirà en:

* **ESTAR AL COSTAT** dels infants, joves i famílies, acompanyant-los i ajudant-los. Ésser present ja és un nivell d'intervenció.

* **ESTAR A FAVOR** dels infants, joves i famílies, afavorint la vivència d'experiències, les relacions interpersonals i els aprenentatges.

* **ESTAR AL SERVEI** de les necessitats educatives i socials dels infants, dels joves i de les famílies, prenent el paper d'un instrument per al seu desenvolupament i autonomia.

De les funcions genèriques deriven una sèrie de funcions específiques:

FUNCIÓ PEDAGÒGICA

L'educador en el lleure és un model adult de referència per als infants, joves i famílies que, de manera expressa, els hi ofereix, en el seu temps lliure, un marc de valors humans dins d'una opció explícita de model de societat i de persona.

FUNCIÓ D'ANIMACIÓ DEL GRUP

L'educador en el lleure vetlla per la construcció de la vida col·lectiva en el si del grup d'infants, joves i famílies, per la regulació del seu funcionament i la resolució de conflictes. L'educador no ha de perseguir ser el centre del grup, però no renuncia a ser un referent.

FUNCIÓ TUTORIAL

L'educador en el lleure vetlla pel procés de desenvolupament i la integració en la comunitat de cada infant, jove, mare o pare. S'apropa a cada persona d'una manera individualitzada, per ajudar-la a construir la seva pròpia trajectòria.

FUNCIÓ ORGANITZATIVA I DE SEGURETAT

L'educador en el lleure gestiona els recursos i organitza els mitjans educatius i la vida quotidiana. Té la responsabilitat de proporcionar unes condicions de desenvolupament prou segures i possibilitar l'èxit en la resolució dels reptes.

FUNCIÓ DIDÀCTICA

L'educador en el lleure programa i desenvolupa les activitats, facilita els aprenentatges i adapta aquests a les característiques diferencials dels grups i de les persones. L'educador ha d'estimular el nivell cultural i socioafectiu dels infants, joves i famílies.

FUNCIÓ DE REPRESENTACIÓ DE L'ENTITAT

L'educador en el lleure representa el centre d'esplai davant la societat, les famílies, els infants i joves. És a dir, actua sempre en nom de l'entitat i difon el projecte educatiu d'aquesta en el seu entorn.

**Fundació
Catalana
de l'Esplai**

Carrer Riu Anoia, 42-54
08820. El Prat de Llobregat
Tel. 93 474 74 74 Fax 93 474 74 75
fundacio@esplai.org
www.esplai.org

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya

